

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyantha, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Sanctificatio

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97211)

Salutatio.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Salutatio, Salutandi actus, à Saluto, i.e. Salutem opto, dico. Græcè ἁγιασμός, πνευματικὸς, πλοῦς, Heb. Berachah, i.e. benedictio, fausta precatio quæ ad aliquem deferretur cum salutatio- ne & decenti corporis motu ac gestu, ut capitis inclinatione, geniculatione, &c. à verbo Barac precatum est, benedixit, beatum prædica- vit, flexit genu. Hinc βεζα, flecto: & latinum precor: & per me- tathesin, βασιλειᾶ, beatifico.

Locī Bibliici.

Salutare in pace, 1 Sam. 10. 4. in sancto ofculo, Rom. 16. 16. 1. Cor. 16. 20. 2. Cor. 13. 12. 1. Per. 5. 14. Salutare in via prohibentur apostoli, Luc. 10. 4. qua locutione hyperbolica videntur Hebræi, cum alicui præcipitur ut celeritate, & nulla prorsum interiecta mora aliqui ob- eat, &c. Reg. 4. 29. alioquin comes & humane salutatio inter Christiana quocumque officia numerantur passim nonnulli per synecdo- chen interpretantur, ut sic species pro genere posita, salutatio, pro colloquio, aut colloquutione quasi dicas; cum nemine colloqui- mini, quod sit vobis in moram. Sic & 2 Reg. 4. 29. Salutatio Angeli ad Mariam, Luc. 1. 28. Salutatiois Apostolicæ & Christianæ formula, Matth. 10. 12. Luc. 10. 5.

EXEMPLA SACRA.

Salutationis Exempla: Moyse & Aro, Exod. 18. 7. Angelus salu- tatur Gedonem, Judic. 10. 12. Explicatores tribus Dan, Judic. 18. 15. Saul Samuleum, 1 Sam. 12. 10. Davidis inuenit Nabal, 25. David po- pulum, 30. 21. Tou Daudem, 2 Sam. 8. 10. populum Abalonem, 15. 5. Tobias Angelum, Tob. 56. Nicanor, 1 Machab. 7. v. 29. 33. Ionathas & Rex loppe, 11. 6. Apostoli familiam ad quam ingressuri erant, Matth. 19. 12. Luc. 10. 5. Christus discipulos, Matth. 28. 9. Luc. 14. 36. populum Christum, Marc. 9. 15. Angelus Mariam, Luc. 1. 28. Maria Elizabetham, v. 40. Paulus Ecclesiam Cæsariensem, Act. 18. 22. Paulus fratres, 21. 9. 17. 18. Agrippa & Bernice Festum, 25. 13. Paulus Priscillam, Aquilam & reliquos fratres, & sanctos, Rom. 16. 5. 3. Ec- clesia Alie, &c. Corinthos, 1 Cor. 16. 19. Ecce Corinthi inuicem, 2 Cor. 13. 12. Sancti Philippenses, Philip. 4. 21. Ecce Aristarchus, Marcus, &c. Colossenses, Col. 4. 12. Ecce Eubulus, &c. Timotheum, Tim. 4. 9. 9. Ecce Pauli Comites Titum, Tit. 3. 15. Epaphras, &c. Phile- monem, Philemon. v. 23. Hebræi suos præpositos, Heb. 13. 24. Eccle- sia Babylone collecta sanctos, 1 Per. 5. 13. Amici Caii, Caium, 3 Ioan. v. 15. Salutandi superiores ritus, Exempla: Abraham, Gen. 23. 7. Ruth, Ruth. 2. 10. Abigail, 1 Sam. 21. 7. 23. 24. Miphibosech, 2 Sam. 9. 6. Ioab, 14. 22. Abalom, 6. 33. Bethsabe, 1 Reg. 16. Filii Prophetarum, 2 Reg. 2. 15. Salutationes in foro amabant Pharisei & Scribæ, Matth. 7. Luc. 20. 46.

Sanctificatio. Sanctus. Sanctitas.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Sanctificatio, Græcè ἁγιασμός, actus, dicitur. Et est munditia à peccato, vel confirmatio in bono, vel deputatio ad cultum Dei Et tertium conuenit irrationalibus rebus, ut ecclesiæ, vestibus & huiusmodi. secund. B. Thom. secund. secund. q. 81. art. 8.

Sanctitas, Græcè ἁγιότης, h, & ἁγιος, s, s, sanctus dicitur. Est autem sanctitas scientia colendorum Deorum. secund. Cic. lib. 1. de natura Deorum.

Sanctitas est virtus faciens homines fideles, & seruantes eaque ad Deum sunt iusta. secund. Andronicum.

Sanctitas est ab omni immunditia, libera & perfecta, & omnino immaculata munditia. secund. Dionys. de diuinis nominibus cap. 12. Et B. Thom. 1. sent. dist. 10. q. 4. art. 4.

Sanctitas à sanctio venit. Sancire enim proprie est consecrare ali- quid sub sanguine hostiæ, unde sanctum dicitur quasi sanguine consecratum, & sancto proprie vocatur lex cum terrore pœne.

Sanctitas, sanctitudo, sanctimonia eiusdem significationis sunt.

Locī Bibliici.

Sanctificare, pro purgare, 2 Sam. 11. 4. pro consecrare, Luc. 25. 10. pro laudem & gloriam tribuere, 1 Per. 3. 15. Sanctificat seipsum patri Christus pro nobis & immolat, Ioan. 17. 19. ut sanctificet Patrem Apo- stolos, orat Christus, Ioan. 17. 17. sanctificemus nos, 1 Ioan. 3. 3. sancti- ficare Dominum coram populo, Num. 20. 12. Et 27. 14. sanctificare f. stum, Len. 15. 10. sanctificari vult Deus, Len. 10. 3. sanctificari, pro sanctum habere & oculi, Matth. 6. 9.

Sanctificatio, electionis testimonium, 1 Per. 1. 2. sanctificatio no- stra Christus, 1 Cor. 1. 30.

FFFF

Sancti

in miseris: sed existis & illis saluantur & percut, Chryf.

SENTENTIAE PHILOSOPHICAE.

Salutatio est aliquid tantam ignauiam esse instam, vt salutem non optent, Demof. 1. Olynth.

POETICAE SENTENTIAE.

Doctrina salutis pertinet ad omnes. Anthol. Sac.

Demur ut terra caligine mundum, Doctrina accendit lumen Apostolice. Quælibet animus, nullis non congruit annis, Luce regni paruos, pane cibans saldos. Non tempus, non secus, huic non causa resistit, Omnes curat, alit. iustificat, regerit, Magna que magna appofuit sapientia mensa, Ex variis partibus discere delirio. Quædam pars totum est epulum, quo quisq; inuatur, Inde captiuitatem, quam parit vna fides.

Salutem velle, magnam salutis partem esse. Non mihi semper eris, seruari velle salutis, Maxima, si cupias, iam prope saluus eris. In velle velle tuum vehemens, Et forte, vatumque Mille etenim lucti nil tibi esse feret. Non vult, cui nimium leuis est, molliquo voluntas: Inaque si speris plus habenda putat. Qui bene vult: vult hic calum, calumque volens vult Partiter, hinc facis mox labor omnis erit.

ADAGIA.

Saluberrimus. Reptans v. 18. 29. Non dicit nequam proxia, sed vndiquaque salutari. Cro- nic. 1. 2. a quo animante natum adagium existimat Zeno-

ambrosia sanior. xalavōv v. 18. 29. Non videm de re innoxia Et salutis fera: quod Cucurbita vel saluberrima aeris vicio, cussio quo regitur, minuta: vel vana effitas esse perhibetur.

Saluberrimus, homini salutandine dicitur. Sumptum à piscibus saluberrimus sit, hac animans genus non sentit morbos. Germa- nica fere verba: So gesund als ein Fisch.

Saluberrimus dixit pro eo, quod est firma esse salutandine. In Pancrati- o salutatio Et robur corporis fortissimum spectabatur. Hinc vna etiam illa: Valere athletice: Valere batilice.

EMBLEMA.

Ate quandoque salutem redimendam. Emblema CLII. An Alciani.

Es pedibus sequis, tumida Et propendulus aluo. Hac tamen insidatus effugit arte siber. Mordeus ipse sibi medicat a Virilia vellis, Atque abicit, se gnarus ob illa perit. Pans ab exemplo discis non parere rebus, Et vitare redimas, hostibus ara dare.

Salus publica.

Emblema XLIX. Pubigena erecti Epidauris insidet avis, Micti, Et immani conditur angue Deus. Accurrant agri, Seniasque salus fer orant. Annuit, atque ratas efficit ille preces.

FABVLA.

De Columbis.

Opportet columbarum cohorte, quæ ab vna quasi regina & do- minanda columba ducatur. reri aucupis, singulæ stre- pitu plandere & ferre rete, si qua erumpere possent. Tum columbarum: sed etiam sapientem reginam ferunt illum im- munitum promiscuum & temerarium suarum columbarum verbis impetulo, & horratam esse, vt consociata & consentiente vi at- que per erumpere studeant: nam singulas non aliter seruari pos- sunt quam seratis vniuersis. Cum autem hæ parentem ductrici lux, reri fabulose impetu concordia omnes conarentur, sustule- runt, & in silvas aufugientes abtulerunt, vbi super arboribus la- teretis doctæ, omni salute singulorum salutem comprehen- dit. Obsecranda subditorum, que vocatur vniuersa à Græcis, non salus publica, sed privata etiam bona procurati.

Idæ Felices, Prosperitas.

Sanctificati Christiani per Christum. 1 Cor. 11
 Sanctificator noster Deus, *Leit. 20. 3. Exech. 37. 28*
 De sancto qui comedere debeat. *Leu. 22. 10.*
 Sanctitas vera quæ, 1 Cor. 7. 34. 2. Cor. 7. 1. Sanctitas est electionis
 fructus, *Ephes. 1. 4. Sanctitati studendum, Exod. 22. 31. Leu. 11. 9. 4. 4.*
45. 19. 2. 20. 9. 7. 26. 21. 9. 6. 8. Dent. 7. 6. 14. 2. 25. 19. Psalm.
139. 24. Esa. 52. 11. 55. 1. Matth. 5. 16. Luc. 1. 75. Rom. 6. 8. 4. 13. 19. 12. 1.
Ephes. 1. 4. 3. Phil. 1. 10. 2. 15. Col. 1. 12. 2. 3. 12. 1. Thess. 3. 13. 4. 3. 5. 23.
Tir. 1. 9. Heb. 9. 14. Luc. 1. 27. 1. Pet. 1. 2. 15. 16. 2. 9. 2. Pet. 1. 3. 1. Ioan. 3. 3.
 1. Apoc. 22. 11.

Sanctum canibus non dandum, *Matth. 7. 6. sanctum Domini?*
Exod. 25. 2. Leu. 16. 1. 1. Psalm. 114. 2. Matth. 7. 6. Luc. 1. 37.
 Sanctus est Deus, *Esa. 6. 3. Apoc. 4. 8. sancti appellatio Christo tri-*
 buta, 1 Ioan. 3. 20 qui sanctus peculiariter dicitur etiam, *Luc. 1. 35. imo*
 vero peculiariter sanctus sanctorum, id est, sanctus sanctissimus,
Dan. 9. 24. Sanctus Dei populus, Israhel. Dent. 14. 21. Sanctus panis,
1 Sam. 21. 4. Sanctus pro sua impietate orat, 1. Psalm. 2. 6. Qui sanctus
 est, sanctificetur adhuc, *Apoc. 12. 11.*

Sancti & mundi esse debemus, *Leu. 11. 44. 19. 2. 20. v. 7. 26. 21. 6.*
Num. 15. 40. Dent. 16. 19. Ephes. 5. 26. 2. Thess. 4. 3. 1. Pet. 1. 16. Sancti
 Deo collati, immundi, *Iob. 15. 15. Sancti quatenus imitandi, 1 Cor. 4.*
16. Gal. 4. 12. Phil. 3. 17. 1. Thess. 1. 6. 2. Thess. 1. 7. Sancti, in charitate exer-
 cenda reliquis hominibus præferendi, *Rom. 12. 13. Galat. 5. 10. Ephes. 1.*
15. Heb. 6. 10. Sancti pro iis, qui absolute in Dei fœdere sunt, etiam si
 ergo, id est, interiori sanctitate careant, *Rom. 11. 16. 1. Cor. 7. 14. Sancti*
 mundum iudicabunt, *Sap. 3. 8. 5. 1. Matth. 19. 28. 1. Cor. 6. 2. Iuda. v. 14.*
 Sancti cum Christo in celo regnantes, *Ioan. 12. 26. 1. Cor. 5. 8.*
Phil. 1. 22. Apoc. 3. 21. 7. 9. 4. 13.

Sanctorum ministerio ali-
 quod tribuitur, quod soli Deo præcipue conuenit, *Matth. 18. v. 16.*
18. Ioan. 20. 13. Rom. 11. 14. 1. Cor. 7. 20. 21. 1. Tim. 4. 16. Luc. 5. 19. In sanctis
 suis Deus laudatur, *1. Psalm. 150. 1. pro sanctis Christianis semper oran-*
 dum, *Ephes. 6. 18. vt Sanctos nos facere & mundos, misit Deus fili-*
 um suum, *Col. 1. 22.*

¶ SENTENTIAE BIBLICÆ.

Sanctitas gratis ad Deo datur.

De pollutis nomen meum sanctum. Ego Dominus qui sancti-
 fico vos. *Leu. 22.*

Ipse Deus pacis sanctificet vos per omnia, vt integer spiritus ves-
 ter, & anima, & corpus sine querela in aduentu Domini nostri Iesu
 Christi seruetur. 1. *Thess. 5.*

In qua voluntate sanctificati sumus per oblationem corporis Iesu
 Christi semel. *Heb. 10.*

Propter quod & Iesus, vt sanctificaret per suum sanguinem pop-
 ulum, extra portam passus est. 13.

Et omnis qui habet hanc spem in eo, sanctificet se sicut & ille san-
 ctus est. 1. *Ioan. 3.*

Studiose in bono ordinatur.

Vade ad populum, & sanctifica illos hodie, & cras, lauentq; vesti-
 menta sua, & sicut parati in diem tertium. *Exod. 19.*

Deleuit Moyses de monte ad populum, & sanctificauit eum,
 cumque lauissent vestimenta sua, ait ad eos: Estote parati in diem
 tertium, & ne approximatis vxoris vestris. *ibid.*

Homo sensatus in sapientia manet sicut Sol. *Ecl. 27.*

Sanctifica eos in veritate. Et pro eis sanctifico meipsum, vt & ipsi
 sanctificati in veritate.

Fructuose in nobis conseruatur.

Sancti eritis quia ego sanctus sum. *Leu. 11.*

Sancti estote, quia sanctus ego sum Dominus Deus vester. 19

Sanctificamini & estote sancti. 20.

Eratis mihi sancti, quia sanctus sum ego Dominus, & separaui vos
 à cæteris populis, vt essetis sancti. *ibid.*

Et Dominus elegit te hodie, vt sis ei populus peculiaris. *Deu-*
 1. *1. 26.*

Hec est voluntas Dei, sanctificatio vestra. 1. *Thess. 4.*

Sanctus sanctificetur adhuc. *Apoc. 22.*

¶ PATRYM SENTENTIAE.

Nullus sanctus & iustus caret peccato, nec tamen ex hoc definit
 esse iustus vel sanctus, cum affectu teneat sanctitatem. *August. de*
diffinitione Ecclesie dogmatum.

Ille iuste & sancte viuit, qui rerum integer æstimator. Ipse est
 qui ordinatam habet charitatem, ne aut dilgat, quod non est diligen-
 dum, aut non dilgat quod est diligendum, aut amplius dilgat
 quod minus est diligendum, aut minus dilgat quod amplius est
 diligendum, aut minus, aut amplius quod æque diligendum est.
Idem lib. de doctrina Christiana.

Ita sunt, quæ sanctitatis causa seruanda sunt, Pudicitia corporis,
 castitas animæ & veritas doctrinæ. *ibid.*

Si quis dixerit iustum, iniustum, & iniustum iustum, abominabi-
 lis est vterque apud Deum. Similiter qui sanctum dicit non san-
 ctum, & rursum non sanctum asserit sanctum, abominabilis est apud
 Deum.

Si quis hominem, qui sanctus non est, sanctum esse crediderit,
 & Deum iuxerit societati, Christum violat, cuius membra su-

mus. Et infra: Omnes credentes, secundum Apostolum, Ch-
 corpus efficitur. Qui in Christi corpore erat, & labitur, Ch-
 membrum eius esse sanctum, cum non sit: vel non esse sanctum
 cum sit, vide quali crimini obnoxius fiat. Estiar cum dicitur
 his, qui dicunt dulce amarum, amarum dulce: ponentes tamen
 in lucem tenebras: Dulce puro esse sanctimoniam, amarum
 sanctimoniam contrarium. *Hier. sup. epist. Pauli ad Titum. 2. 10.*
can. Si quis dixerit.

Nec rusticus, nec tantum simplex frater ideo se sanctum
 nihil nouerit, nec peritus & eloquens in lingua actum sancti-
 tem, multoque melius est de duobus imperfectis rusticationem
 stam haberes quam eloquentiam peccatricem. *Idem in epist.*
Nepotianum.

Sancta magis esse, quam videri, stude. Nihil proferat æstim-
 quod non sis, & duplicis peccati reus est, non habere quod
 ris, & vt habueris simulare. *Idem epist. ad filium Manu. 11.*

Difcamus ergo & sanctorum inuidiam, vt in tantum prætere-
 & cognoscamus illos naturæ præstantioris fuisse, sed obsequio
 maioris, nec vitia nichil, sed emendatæ. *ambros. 1. de ioh. 1.*

Si omnes sanctos & sanctas cum hic viuimus, cogere cogere
 mus, & interrogare vtrum esse sine peccato, quantumlibet
 excellentia sanctitatis. Si hoc interrogari potuissent, non ipso
 mafflar, si dixerimus quia peccatum non habemus, non ipso
 ducimus, & veritas in nobis non est. *Aug. de natura & gratia.*

Sancti viri, quo altius apud Deum virtutum dignitas præstat
 eo subtilius indignos esse deprehendunt, quia cum ipsorum
 fiant, quæ quid eos de seipsis latebat, inueniunt.

Sancti viri nec ex elatione sunt liberine extimore submitti
 cum recte tudo eos ad libertatem vocis erigit, consideratorem
 tatis proprie in humilitate custodit. *Greg. in Moral.*

Viua lectio est vita sanctorum. *Idem Moral. 24.*

Sanctorum virorum est non inquirere mansuetum, vt dicitur
 res sunt viri, sed vbi fideliores. Nec gaudent, vbi epula læge
 sed vbi sanctitas floret.

Quæ citi iustitia, sanctos colere, & sanctitatem conseruare
 Primus gradus pietatis est, sanctitatem diligere. *Ioan. Chrysost.*
Matth. 24.

Ioannes virtutum schola, magisterium vitæ, sanctitatis
 norma iustitiæ, virginitatis speculum, pudicitie titulus, casti-
 exemplum, penitentiae via, peccatorum venia, fidei delictorum
 funina, Euangelii actio. Apostolorum vox, silentium lingua-
 rum, lucerna mundi, officium præcatoris, præco iudicis, Domini
 his, totius medius Trinitatis. *Idem in Ioan. Bapt. serm. 8.*

Qui peccat, de sanctis exit, non enim in locis sanctis
 sunt, sed in actibus & vitæ moribus: quæ si secundum Deum
 & secundum præceptum Dei habeantur, etiam in domo
 iam in foro, & quid dico in foro, etiam in theatro
 verbo Dei seruans, in sanctis te esse non dubita. *Origenes*
42. sup. Leuit.

¶ POETARVM DICTA.

Iuuen. sat. 13.

Egregium sanctumque virum si cerno bimembris
 Hoc monstrum puer, vel mirantem sub aratro
 Piscibus inuentis, Et sic a comparanda
 Anhol. Sac. lac. Bill.

Mens illa sanctorum violato corpore perdit,
 Si vitæ am carnem voluerit non maculant.
 Nec crimen facti recipit non mixta voluntas:
 Velle magis facinus quam tolerare, nocet.
 Sic autem ad cor dis penetrat aucta resurruat.
 Vt plerumque animus sit sine carne cecus:
 Dum quod ab intus emotum est corpore solus
 Conceptus, Et tectis moribus intus agit.

¶ SIMILITVDINES.

Chrysost. Quemadmodum si quis margaritam in lauo car-
 cet, eius amplius demonstrat pulchritudinem: Sic virtus lauo-
 rum, quoque cum profectis, declarat suam virtutem, et
 tute, in carcere, in prosperitate. *Hom. 62. in Gen.*

Sicut in corona, quum sit rotunda, nihil inuenis, quod rotundum
 initium aut finis: Sic interianctos, quantum ad tempus in lauo-
 culo, nemo nouissimus dicitur, nemo primus. *In cap. 20. de*
homil. 34.

Thiueri. Vt parum parentes refert is qui parentum sequitur
 lit, & ab iporum moribus degenerat: Sic præposterus homo qui
 sanctorum status coronat, atque interim ipsorum virtutes
 gnat. *In apoph. 42.*

Nautas liberant littora ab inundatione aquarum, malis
 petu marinorum fluctibus: Sanctorum autem memoria fidelium
 vestrorum festa conueniens à malignis spiritibus, immunitatis
 vestrorum magna animarum reddant tranquillitate. *Idem*

Chrysost. Sicut iconobazæ, qui in funibus iurium decem
 extensus ascendere & descendere solent, si parum respectum
 cipites in orchestram decidunt & percuti: Ita & in hac

